

מנהיגי חינוך יקרים!

פרשתנו פותחת בסיפור קניית מערת המכפלה בה נקברה שרה אימנו.

בפירוש רבינו יונה (אבות ה,ג) מחדש שזהו הניסיון העשירי בו נתנסה אברהם:

"העשירי קבורת שרה. שנאמר לו "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה".

וכשמתה אשתו לא מצא מקום לקברה עד שקנאו ולא הרהר".

בדרך כלל ההנחה היא שהניסיונות הם מדורגים, כל ניסיון קשה מקודמו. ואם כך כיצד

יתכן שניסיון קבורת שרה קשה יותר מניסיון העקדה? מה שייך לנסותו עוד אחר ניסיון

העקדה בו עקד את בנו?! וכמו שכתב רבינו יונה עצמו: "מפני שהיה הניסיון הגדול

שבכולם כי לקח בנו להעלותו עולה!"

ניתן למצוא סימוכין לגישתו של רבנו יונה בחז"ל שהחשיבו את קניית המערה כזכות

המוכיחה את מעלתו של אברהם כמבואר בגמרא (בבא בתרא טו,ב): "ויען השטן וגו' -

אמר לפניו: רבש"ע, שטתי בכל העולם כולו ולא מצאתי נאמן כעבדך אברהם, שאמרת

לו: "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה", ואפילו הכי בשעה שלא מצא

מקום לקבור את שרה, [עד שקנה בד' מאות שקל כסף], לא הרהר אחר מידותיך".

צריך לומר שאמנם בעקידה הוכתר במעלה ייחודית "עֲתָה יִדְעָתִי כִּי־יִרָא אֱלֹקִים אֶתָּה",

אך המעלה היותר גדולה היא בהמשך אותה פרשה "וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶל־נַעֲרָיו וַיִּקְמוּ וַיִּלְכוּ

יַחְדָּו", יכולתו לחזור לשגרת החיים ולהמשיך להתנהל כשווה בין שווים, כל אותה

התעלות ורוממות הנפש לה זכה בעקדה, לא מונעת ממנו להתחבר ולהסתדר גם עם

פשוטי עם. היכולת להחזיק את שני המצבים הקיצוניים בו זמנית, מצד אחד רוממות

הנפש כתוצאה מניסיון העקדה, ומצד שני ההתמודדות עם פשוטי העם, זוהי מעלתו

הגדולה יותר של אברהם. אברהם מסוגל להתמודד מול עפרון תאב הבצע וההפכפך,

ומוותר על הון רב כדי למנוע טענות ומענות. מתברר שלחיות מתוך קידוש ה' הינה

משימה נשגבת וקשה עוד יותר מלמסור נפשו ולמות על קידוש ה'.

רעיון זה עולה גם מתוך הגמרא (עבודה זרה יח,א):

"תנו רבנן: כשחלה רבי יוסי בן קיסמא, הלך רבי חנינא בן תרדיון לבקרו... אמר לו: רבי,

מה אני לחיי העולם הבא? אמר לו: כלום מעשה בא לידך? אמר לו: מעות של פורים

נתחלפו לי במעות של צדקה וחלקתים לעניים, אמר לו: אם כן, מחלקך יהי חלקי

ומגורלך יהי גורלי".

ר' חנינא בן תרדיון, שמסר נפשו ולימד תורה ברבים בניגוד לגזירת השלטון וכתוצאה

מכך הוצא להורג, מחפש זכות שתביא אותו לחיי העולם הבא. המעשה השולי של ויתור

על כספו לטובת הצדקה היא הזכות לה הוא מייחס את החשיבות הגדולה כזו שתביא

אותו לחיי העולם הבא, ואיננו מציין את הזכות של מסירות הנפש של לימוד התורה

לרבים. כנראה שהניסיונות הקטנים שמתגלגלים לפתחנו אשר לא גורמים לנו להרגיש

שכעת "והאלוקים ניסה את..." הם המבחן האמיתי ליכולתנו לקדש את ה' בכל מעשינו.

"בכל דרכיך דעהו!"

נראה שחז"ל הדגישו נקודה שונה. אברהם זכה להבטחה על ריבוי זרעו ועל ירושת

הארץ. הניסיון בעקידה היה בנכונות לוותר על הבטחת הזרע. אברהם עמד בניסיון ולכן

נתברך שתתקיים בו הבטחת ריבוי זרעו. אך כעת הגיע תור הבטחת הארץ, שעת מבחן

בה נדרשת חלקת קרקע לצורך הקבורה ומתאים שיווכח כעת שאכן יש לו לפחות ארבע

אמות בארץ. אך מתברר שלא יוכל לממש זכותו ויאלץ להשקיע מיטב כספו בשביל

הניסיון הבא על חלקת הארץ. עכשיו עומד לפנינו מבחן נוסף על חלקת הארץ.

המינימום ההכרחי של חלקת קבר. אברהם לא מהרהר אחרי מידותיו של הקב"ה ומקבל זאת ולא מתלונן.

נראה לומר שבעקבות עמידתו בניסיון זה הוא מקבל את השכר של הבטחת הארץ לזרעו כמו שלימדונו חז"ל במדרש: "זה אחד משלשה מקומות שאין אומות העולם יכולין לערער על ישראל לומר שהן גזולין מידם. מערת המכפלה, דכתיב לאברהם למקנה (שם כג יח)".

העמידה בניסיון של איום על המשך זרעו הביאה לאברהם את השכר של הבטחת הזרע, והעמידה בניסיון של העיכוב בירושת הארץ הביאה לו את השכר של האחיזה בארץ.

נזכה לחזק ולהתחזק בגאולת ארצנו גם כשנראה שיש באחיזתנו בה נפילות ושעות קשות, ומתוך כך נתברך שאכן תתעצם ותתברר גאולתנו השלימה. שבת מברכין שלום

שושנה נגר

לע"נ הרב אברהם יהושע צוקרמן זצ"ל